

Čís. 9551.

Zkrácení povinného dílu darováním.

Lhostejno, že žaloba podle § 951 obč. zák. nezní na vydání daru ke krytí schodku, nýbrž přímo na zaplacení schodku, nevznese-li žalovaný proti žalobě v tomto směru námítky.

Dostalo-li se nepominutelné dědičce od třetí osoby (děda) majetku proto, že se zůstavitelka (matka) vzdala nároku na majetek jen proto, by tím nepominutelná dědička obdržela část věna, jest nepominutelná dědička povinna dáti si započísti tyto majetkové hodnoty na svůj povinný díl.

Hodnotu odevzdaných nemovitostí jest určití vždy k době odevzdání, třebas byly zatíženy břemenem (požíváním zůstavitelovým), jež dodečně odpadlo.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1930, R II 453/29.)

Pozůstalost po matce žalobkyně nebyla projednána pro nedostatek jmění. Před smrtí odstoupila zůstavitelka svůj movitý i nemovitý majetek svým čtyřem synům. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na svém bratru Antonínu zaplacení 4.658 Kč jakožto části povinného dílu po matce. Procesní soud první stolice přisoudil žalobkyni 3.883 Kč. K odvolání žalovaného zrušil odvolací soud rozsudek prvního soudu a vrátil mu věc, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Nelze ovšem ve všem přisvědčiti právnímu názoru odvolatelovu. Především jest uvést, že nárok ve smyslu §§ 951 a 952 obč. zákona vzniká dnem úmrtí zůstavitele, neboť teprve tímto dnem lze posouditi, zda žalobce má nárok na povinný díl. V souzeném případě vznikl nárok dnem úmrtí matky stran, tedy dnem 7. června 1928 a nelze proto tvrditi, že jest žaloba promlčena. By mohl býti zjištěn žalobcův nárok, je třeba zjistiti jeho povinný podíl a zejména je třeba zjistiti cenu věcí darovaných žalovanému zůstavitelkou Helenou P-ovou. Helena P-ová odstoupila svým synům, zejména i žalovanému Antonínu P-ovi, svůj majetek notářským spisem ze dne 2. dubna 1925, avšak vymínila si požívání všech odstoupených věcí a proto odevzdání a převzetí těchto věcí nastalo teprve smrtí Heleny P-ové tedy dnem 7. června 1928, kdy odpadlo požívání Heleny P-ové, pokud ovšem, zejména věci movité, neodevzdala již dříve svým synům do výhradného užívání. Bude tudíž nutno zjistiti cenu darovaných předmětů (cenu odstoupených předmětů) ke dni 7. června 1928, pokud nebyly tyto předměty již dříve nastupitelům odevzdány do výhradného užívání. V tom směru však první soudce nezjistil přesně cenu, kterou měly odstoupené předměty v den úmrtí zůstavitelky Heleny P-ové. Bude tudíž nutno, by řízení v první stolici bylo v tomto směru doplněno. Ovšem nebude brán zřetel na břemena, která nastupitelé převzali, zejména tedy na požívání odstoupených předmětů, které si odstupitelka Helena P-ová vyhradila, poněvadž těchto břemen v den převzetí již nebylo. Nebude třeba, by první soudce zjistil hodnotu prací a výkonů, které žalovaný ve prospěch odstupitelky vykonal, poněvadž

jde o matku a o syna a tato ho živila a proto nemá nárok na odměnu za práce, konané pro matku. V tom ohledu prvý soudce věc posoudil správně. Žalovaný namítal, že děd žalobkyně ve své poslední vůli zanechal nemovitosti a že tak učinil pro žalobkyni jen se souhlasem její matky Heleny P-ové, ale již také na účet jejího věna, které jí měla snad zříditi její matka Helena P-ová. Dále namítá žalovaný, že z pozůstalosti po svém bratru Františku P-ovi obdržela žalobkyně rovněž větší podíl následkem toho, že se její matka Helena P-ová svého podílu na pozůstalost vzdala a že tak učinila rovněž na účet věna žalobkyně. V tom ohledu jest odvolací soud toho názoru, že dostalo-li se žalobkyni z majetku jejího děda nemovitosti a neméně i z pozůstalosti jejího bratra Františka a stalo-li se tak proto, že se matka žalobkyně nároku na uvedené hodnoty majetkové jen proto vzdala, by tím žalobkyně obdržela část věna, bude povinna žalobkyně dáti si tyto hodnoty majetkové započísti na povinný díl. Poněvadž prvý soudce se při svém odchylném názoru právním těmito okolnostmi nezabýval a je nezjišťoval, bylo napadený rozsudek vzhledem na ustanovení § 496 čis. 2 a 3 c. ř. s. zrušiti a věc vrátiti prvému soudu k novému jednání a rozhodnutí.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Odvolací soud správně uznal, že žaloba, o niž jde, jest žalobou zkrácené nepominutelné dědičky proti obdarovanému, rovněž nepominutelnému dědici podle § 951 obč. zák., a nevdá, že žalobní prosba nezní na vydání daru ke krytí schodku, jak stanoví první věta prvního odstavce citovaného zákonného ustanovení, nýbrž přímo na zaplacení schodku, neboť žalovaný, jenž podle téhož předpisu (druhá věta) může vydání daru odvrátiti zaplacením schodku, proti žalobní prosbě v tomto směru nevznesl námitky a takto souhlasil s volbou, jemu příslušející, vykonanou žalobcem. Ale dovolací soud i jinak posoudil věc v podstatě správně, najmě když se přihlíží i k ustanovení § 939 obč. zák., a pochybil jen co do doby, podle níž se určuje hodnota přijatých věcí, již jest podle jasného doslovu § 794 obč. zák. při movitých věcech vždy doba dědického nápadu, třebas byly odevzdány již dříve, při nemovitých věcech pak doba jejich odevzdání (§ 431 obč. zák.), a to i v případě, že byly tehdy zatíženy břemenem, jež dodatečně odpadlo. Bude proto nutno, odhad nemovitosti provésti ke dni jejich odevzdání, při čemž arci nezůstane nepovšimnuto, že tenkrát byly zatíženy poživacím právem, jež smrtí Heleny P-ové, t. j. dnem 7. června 1928, zaniklo.

Čís. 9552.

Obec nemůže nabýti vydržením práva cesty, nevykonávala-li její držbu pro své soukromohospodářské potřeby, nýbrž užívali-li jí jednotliví občané pro svou potřebu.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1930, Rv II 299/29.)